

Т. І. Шамякіна

УДК 378.4(476-25)(092)

Кафедра тэарэтычнага і славянскага літаратуразнаўства, філалагічны факультэт, Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, Мінск, Рэспубліка Беларусь

НАШЫ КАРЫФЕІ

У артыкуле разглядаецца творчая дзейнасць прафесараў філалагічнага факультэта БДУ, якія адыгралі асабліва значную ролю ў развіцці літаратуразнаўства, крытыкі, даследаванні фальклору і славянскіх літаратур. Адзначаюцца заслугі, асноўныя працы кожнага, асаблівасці творчай індывідуальнасці.

Ключавыя словы: літаратуразнаўства; тэорыя літаратуры; фальклор; славянскія літаратуры; філалагічны факультэт; кафедра; БДУ.

Узор цытавання: Шамякіна Т. І. Нашы карыфеі / Т. І. Шамякіна // София: электрон. науч.-просветит. журн. – 2024. – № 1. – С. 106–112.

T. Shamyakina

Department of Theoretical and Slavic Literary Studies of the Faculty of Philology, Belarusian State University, Minsk, Republic of Belarus

OUR CORYPHEUSES

The article examines the creative activity of professors of the Faculty of Philology of BSU, who played a particularly significant role in the development of literary criticism, criticism, and the study of folklore and Slavic literature. The merits, main works of each person, and the features of creative individuality are noted.

Keywords: literary criticism; literary theory; folklore; Slavic literature; philological faculty; department; BSU.

For citation: Shamyakina T. Our Coryphaeuses. Sophia. 2024;1:106–112. Belarussian.

Автор:**Таццяна Іванаўна**

Шамякіна – доктар філалагічных навук, прафесар, прафесар кафедры тэарэтычнага і славянскага літаратуразнаўства філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Author:**Tatyana Shamyakina –**

Doctor of Science (Philology), Professor, Professor of the Department of Theoretical and Slavic Literary Studies of the Faculty of Philology, Belarusian State University.

<https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0001-6267-368X>
shamyakina@tut.by

Гісторыя сучаснай кафедры тэарэтычнага і славянскага літаратуразнаўства працяглая і цікавая. Кафедра (пад кіраўніцтвам кандыдата філалагічных навук, дацэнта Т. А. Марозавай) узнікла ў 2018 годзе ў выніку зліцця дзвюх кафедраў – тэорыі літаратуры і славянскіх літаратур. У сваю чаргу названыя кафедры маюць папярэднікаў – структурныя адзінкі з рознымі назвамі.

Увогуле беларускамоўныя кафедры вядуць свой пачатак ад кафедры беларускай культуры і этнаграфіі, якая ўтварылася ў 1922 г. на этнолага-лінгвістычным аддзяленні педагагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Тады там працаваў выкладчыкам сам Якуб Колас і сузор’е іншых выдатных літаратараў і навукоўцаў. Важнейшай часткай культуры выступала мастацкая літаратура. Хутка этнолага-лінгвістычнае аддзяленне перайменавалі ў літаратурна-лінгвістычнае. За дзесяць гадоў – па 1931 г., да чарговай рэарганізацыі ўніверсітэта – вышэйшую адукацыю тут атрымалі больш за 300 філалагаў. Многія з іх у будучым сталі элітай рэспублікі. У 1930-я гады філалагічнае навучанне ў БДУ перапынілася, але было адноўлена ў 1939 г.

Непасрэдна літаратуразнаўчыя кафедры пачынаюць адлік ад кафедры беларускай мовы і літаратуры, якую ўзначальваў пасля адраджэння філалагічнага факультэта падчас Вялікай Айчыннай вайны Міхась Рыгоравіч Ларчанка.

М. Р. Ларчанка – асоба легендарная. Ужо будучы кандыдатам філалагічных навук, ён у час Вялікай Айчыннай вайны ўдзельнічаў у баях на Бранскім фронце, быў паранены. Аднавіўшы ў 1943 г. філалагічны факультэт БДУ на станцыі Сходня пад Масквой, Міхась Рыгоравіч прывёз студэнтаў і выкладчыкаў у Мінск адразу пасля яго вызвалення ў 1944 г. і распачаў плённую работу па наладжванні жыцця і вучобы ва ўніверсітэце.

Цяжка пераацаніць заслугу Ларчанкі ў выхаванні кадраў вышэйшай кваліфікацыі. Вучні М. Р. Ларчанкі сталі выдатнейшымі даследчыкамі, заклаўшы трывалы падмурак развіццю літаратуразнаўства, славяназнаўства, фальклору ў Беларускім дзяржаўным універсітэце.

З 1943 г. і ўсе 1950-я гады М. Р. Ларчанка загадваў кафедрай беларускай мовы і літаратуры і як дэкан кіраваў філалагічным факультэтам БДУ. У пачатку 1956–1957 навучальнага года кафедра беларускай мовы і літаратуры раздзялілася на дзве: адпаведна беларускай мовы і беларускай літаратуры. Міхась Ларчанка, ужо доктар навук (1956 г.), узначаліў кафедру беларускай літаратуры і заставаўся дэканам факультэта. Напачатку кафедра складалася з пяці чалавек: сам Міхась Ларчанка, Іван Навуменка, Алег Лойка, Дзяна Багрова, Вольга Казлова. Пазней на кафедру прыйшлі Ніл Гілевіч, Сцяпан Александровіч, Кузьма Хромчанка, Дзмітрый Бугаёў.

Па характары Міхась Рыгоравіч быў мяккі, добры, рахманы. Адмаўляў фармальныя падыходы да вучэбнага працэсу. Студэнты надзвычай любілі яго лекцыі, бо на іх Міхась Рыгоравіч натхнёна чытаў класічныя вершы па-беларуску і па-руску.

Найвялікшая заслуга М. Р. Ларчанкі – даследаванне сувязей беларускай літаратуры з іншымі славянскімі літаратурамі. Усяго стварыў каля 180 навуковых прац. Асноўныя з іх: «На шляхах да рэалізму», «Сувязі беларускай літаратуры з літаратурамі суседніх славянскіх народаў у другой палове XIX ст.», «Жывая спадчына», «Славянская супольнасць», «Яднанне братніх літаратур», «Літаратурнае пабрацімства славян», «Творчасць М. Багдановіча», «А. М. Горкі і беларуская літаратура», «Гогалеўскія традыцыі ў беларускай літаратуры».

Пасля Міхася Рыгоравіча, яшчэ пры яго жыцці (памёр у 1981 г.), кафедру ўзначаліў Іван Якаўлевіч Навуменка.

Іван Якаўлевіч Навуменка, народны пісьменнік Беларусі, выдатны прэзаік – са слаўнай кагорты пераможцаў у Вялікай Айчыннай вайне. Як пісьменнік і вучоны мысліў выключна самастойна, арыгінальна, унёс шмат навацый у тэорыю і гісторыю літаратуры.

Значная частка жыцця Івана Якаўлевіча звязана з філалагічным факультэтам БДУ. Тут ён вучыўся на аддзяленні беларускай мовы і літаратуры, абараніў кандыдацкую і доктарскую дысертацыі, некаторы час (1972–1973 гг.) загадваў кафедрай беларускай літаратуры.

У 1973–1982 гг. Іван Навуменка – дырэктар Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы Акадэміі навук БССР, з 1982 г. – віцэ-прэзідэнт АН БССР. Старшыня Вярхоўнага Савета БССР (1985–1990 гг.). Акадэмік НАН Беларусі, доктар філалагічных навук, прафесар. Заслужаны дзеяч культуры Беларусі. І. Я. Навуменка – адзін з найбольш прызнаных арганізатараў беларускай навукі: яна перажывала росквіт, калі Інстытут беларускай літаратуры імя Янкі Купалы ўзначальваў Іван Якаўлевіч, калі ён з’яўляўся віцэ-прэзідэнтам АН БССР і НАН Беларусі.

У літаратуразнаўстве І. Навуменка прысвяціў сябе ў асноўным даследаванню творчасці класікаў беларускай літаратуры – найперш Якуба Коласа і Янкі Купалы, упершыню паглядзеўшы на іх не з сацыялагічных пазіцый, а з эстэтычных, аналізуючы выток прыгожага ў творах песняроў. Доктарскую дысертацыю Іван Якаўлевіч абараніў па канцэпцыі чалавека ў творчасці класікаў. Менавіта пасля яго даследаванняў стала магчымым гаварыць пра нацыянальны характар, нацыянальныя тыпы, створаныя беларускай літаратурай, а таксама пра тыя прыёмы псіхалагічнага аналізу, якімі айчынае прыгожае пісьменства авалодала цалкам, так, як і развітыя замежныя літаратуры. І. Я. Навуменка ўпершыню пачаў даследаваць міфалагізм у літаратуры, па-новаму разглядаў творчасць В. Дуніна-Марцінкевіча, З. Бядулі, К. Чорнага і іншых. Пад кіраўніцтвам І. Я. Навуменкі абаранілі кандыдацкія і доктарскія дысертацыі больш за 20 чалавек – сёння прызнаныя ў сваёй галіне літаратуразнаўцы Беларусі.

На лекцыях Іван Якаўлевіч заўсёды прыводзіў незвычайныя, яркія эпізоды з жыцця пісьменнікаў, даводзіў студэнтам, што на індывідуальны аўтарскі стыль уплываюць самыя розныя фактары: жыццёвая біяграфія творцы, яго псіхалогія, адукаванасць, уплыў асяроддзя, кола чытання і іншае. Іван Якаўлевіч стымуляваў вывучэнне псіхалогіі літаратурнай творчасці на кафедры.

Пасля пераходу Івана Якаўлевіча ў Акадэмію навук загадчыкам кафедры беларускай літаратуры на доўгі час стала вучаніца М. Р. Ларчанкі Вольга Васільеўна Казлова, кандыдат філалагічных навук, дацэнт. Асноўны аб’ект яе цікаўнасці – тэма Вялікай Айчыннай вайны. З часоў В. В. Казловай гэта тэма застаецца адной з прыярытэтных на літаратуразнаўчых кафедрах.

Кафедра беларускай літаратуры пад кіраўніцтвам В. В. Казловай па ўсіх паказчыках, асабліва па навуковай дзейнасці, пастаянна трымала першае месца ў сацыялістычным саборніцтве ва ўніверсітэце і ў рэспубліцы.

Вольга Васільеўна імкнулася падтрымліваць на кафедры традыцыі М. Р. Ларчанкі і як мудрая жанчына ўмела ствараць атмасферу добразычлівасці, прыязнасці чалавечых адносін у калектыве.

Прафесар Ніл Сымонавіч Гілевіч чытаў дысцыпліну, якая называлася ў той час «Беларускі фальклор». Чытаў цікава, увогуле падняў значэнне фальклору ў вачах выкладчыкаў і студэнтаў, сцвердзіў шмат якіх навуковых і вучэбных традыцый, якіх падтрымліваюцца на факультэце. Пад яго кіраўніцтвам студэнты збіралі фальклорныя творы і паклалі пачатак багатаму архіву, што і сёння захоўваецца на філфаку. Прызнаны паэт-перакладчык са славянскіх моў, Ніл Сымонавіч падтрымліваў цесныя сувязі з паэтамі краін народнай дэмакратыі, у многім заклаў школу перакладу на факультэце. Сярод шматлікіх навуковых прац Н. С. Гілевіча вызначаюцца: «Наша родная песня», «З клопатам пра песні народа», «Паэтыка беларускай народнай лірыкі», «Паэтыка беларускіх загадак», «Вусная народная творчасць і сучасная лірычная паэзія ўсходніх і паўднёвых славян». Укладальнік і навуковы рэдактар шматлікіх зборнікаў фальклору.

У 1980-я гады Ніл Сымонавіч сышоў з факультэта, калі адкрылася магчымасць заняць пасаду першага сакратара Саюза пісьменнікаў Беларусі. У 1990 г. быў выбраны дэпутатам Вярхоўнага Савета рэспублікі – апошняга ў БССР склікання – і шмат садзейнічаў перадачы будынка вышэйшай партыйнай школы па вуліцы К. Маркса, 31 філалагічнаму факультэту БДУ.

Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны Александровіч Сцяпан Хусейнавіч з 1974 г. – прафесар кафедры беларускай літаратуры БДУ. Даследчык літаратуры, крытык, мемаарыст, прэзідэнт (стварыў аповесці пра жыццё Якуба Коласа).

У БДУ чытаў лекцыйныя курсы па гісторыі беларускай літаратуры, па гісторыі літаратурнага народаў СССР, па гісторыі крытыкі.

Кола навуковых інтарэсаў С. Х. Александровіча: гісторыя беларускай літаратуры XIX–XX стст.; літаратурнае краязнаўства; тэксталагія; гісторыя нацыянальнага кнігадрукавання; гісторыя савецкіх нацыянальных літаратур; жыццё і творчасць Ф. Багушэвіча, Якуба Коласа і інш. Развіваў жанры пісьменніцкай біяграфіі і біяграфічнага нарыса. Стварыў літаратурныя партрэты шэрагу беларускіх пісьменнікаў XIX – пачатку XX ст. і сучасных.

Падрыхтаваў для выдання творчую спадчыну Ф. Багушэвіча, Цёткі, К. Каганца, А. Паўловіча, паклаўшы пачатак тэксталагіі як вучэбнай дысцыпліны, якая чытаецца на кафедры тэарэтычнага і славянскага літаратуразнаўства.

Асноўныя навуковыя працы С. Х. Александровіча: «Незабыўнымі сцэжамі», «Па слядах паэтычнай легенды», «Тут зямля такая», «Старонкі братняй дружбы», «Гісторыя і сучаснасць», «Кнігі і людзі», «Слова – багацце», «Пуцявіны роднага слова» і інш.

Як чалавек Сцяпан Хусейнавіч вызначаўся выключнай сумленнасцю, працалюбствам, добразычлівасцю да людзей. Лекцыі чытаў акадэмічна, некалькі сухавата.

А вось прафесар Дзмітрый Якаўлевіч Бугаёў лекцыі чытаў натхнёна, ярка, з агеньчыкам. Уражваў фэнаменальнымі ведамі па гісторыі ўсёй беларускай літаратуры XX ст. Часта гаварыў на занятках тое, што нельга было прачытаць у падручніках, таму наведвалі студэнты яго лекцыі надзвычай ахвотна. Па характары ўзрыўны, бескампрамісны. «Ён быў чалавекам вельмі энергічным і дзейсным, запальваў ідэямі, адкрыта выяўляў свае пазіцыі і эмацыянальныя рэакцыі на самыя розныя рэчы» [2, с. 34], – піша дачка Дзмітрыя Якаўлевіча, доктар філалагічных навук, прафесар, загадчык кафедры гісторыі беларускай літаратуры БДУ Л. Д. Сінькова.

Д. Я. Бугаёў – аўтар шматлікіх манаграфій, кніг крытыкі, увогуле лічыцца адным з лепшых крытыкаў другой паловы XX – пачатку XXI ст. Але што значыць крытык? На самай справе яго даследаванні – самае высокае літаратуразнаўства, прысвечанае

бягучаму літаратурнаму працэсу. Сярод галоўных твораў: «Шчодрэе сэрца пісьменніка», «Паэзія Максіма Танка», «Максім Гарэцкі», «Шматграннасць», «Зброяй сатыры, зброяй праўды», «Вернасць прызнанню. Творчая індывідуальнасць Івана Мележа», «Талент і праца», «Чалавечнасць», «Васіль Быкаў», «Арганічнасць таленту» і шмат іншых.

Д. Я. Бугаёў умеў выдатна паказаць непаўторнасць творчай індывідуальнасці таго ці іншага аўтара, асаблівасці яго манеры, эстэтычную значнасць твораў. Ён заўсёды падтрымліваў праўдзівыя, па-мастацку дасканалыя творы. У галіне тэорыі Дзмітрый Якаўлевіч заклаў трывалы падмурак даследавання творчага метаду, стылю, літаратурнага напрамку, сцвердзіў класічныя асновы беларускай літаратуры.

Асэнсаваннем шляхоў развіцця беларускага прыгожага пісьменства вызначаецца і шматгранная творчасць Алега Антонавіча Лойкі. Алег Антонавіч узначаліў кафедру беларускай літаратуры ў 1985 г., ужо да таго шмат гадоў будучы доктарам навук, прафесарам, прызнаным паэтам і празаікам. З 1990 г. – дэкан філалагічнага факультэта. Менавіта ён перавёз філфак у 1992 г. з вуліцы Чырвонаармейскай, 6 на вуліцу К. Маркса, 31.

А. А. Лойка – аўтар больш за 450 публікацый, у тым ліку 6 манаграфій, падручнікаў па старабеларускай літаратуры, літаратуры XIX ст. Даследаваў у асноўным творчасць класікаў.

Член-карэспандэнт НАН Беларусі А. А. Лойка – лепшы прыклад самага шырокага спецыяліста-філолага, філолага-ўніверсала ў лепшым сэнсе слова.

Ён чытаў гісторыю беларускай літаратуры пачатку XX стагоддзя. Чытаў агніста, пафасна, не ў акадэмічнай манеры, а артыстычна, робячы з кожнай лекцыі маленькі спектакль. Як загадчык кафедры і дэкан вызначаўся лібералізмам, заўсёды заклікаў выкладчыкаў дзейнічаць на карысць студэнтаў.

Па сваёй натуры Алег Антонавіч – рамантык, улюбёны ў жыццё, у яго разнастайныя праявы: любіў купацца нават позняй восенню, хадзіць у грыбы, сам гатаваў розныя зёлкавыя напоі. І ён жа – выключна дапытлівы даследчык, зацікаўлены рознымі навукамі, найперш гісторыяй і літаратуразнаўствам, глыбокі аналітык. У сваіх манаграфіях і падручніках А. А. Лойка падрабязна аналізаваў «ідэйна-мастацкія кірункі, жанрава-стылёвыя формы, сутыкненні розных поглядаў на ролю і прызначэнне літаратуры...» [1, с. 98].

У 1994 г. па ініцыятыве дэкана А. А. Лойкі кафедра беларускай літаратуры раздзялілася на асобныя структурныя адзінкі: тэорыі літаратуры, гісторыі беларускай літаратуры і літаратуры XX стагоддзя; яшчэ да таго ўтварылася кафедра славянскіх літаратур. Рэарганізацыя факультэта – надзвычай разумнае рашэнне, бо сведчыла пра багацце набыткаў нашага літаратуразнаўства, яго выключна высокі ўзровень і давала магчымасць паглыбляцца ў канкрэтныя навуковыя праблемы і ў гістарычныя перыяды развіцця культуры і літаратуры. Адпаведна было ўведзена шмат новых дысцыплін. Увогуле, нягледзячы на тое, што постсавецкае грамадства перажывала ў 1990-я гады глыбокі крызіс, на філалагічным факультэце пад кіраўніцтвам А. А. Лойкі назіраўся росквіт.

Сам А. А. Лойка ўзначаліў кафедру беларускай літаратуры XX стагоддзя, якую загадваў да 2000 г., перадаўшы затым кіраўніцтва Л. Д. Сіньковай. З 2000 г. па 2004 г. ён – прафесар кафедры беларускай літаратуры XX ст., якая з 2004 г. пачала называцца кафедрай беларускай літаратуры і культуры.

У 1964–1989 гг. А. А. Лойка кіраваў факультэцкім аб'яднаннем маладых аўтараў «Узлёт» і даў дарогу ў літаратуру шмат якім маладым талентам. Пад кіраўніцтвам А. А. Лойкі абаронена каля 30 кандыдацкіх і доктарскіх дысертацый.

Сфера навуковых інтарэсаў прафесара: праблемы рамантызму і рэалізму ў беларускай літаратуры; кампаратывістыка; творчасць класікаў беларускай літаратуры. Асноўныя працы: «Адам Міцкевіч і беларуская літаратура», «“Новая зямля” Якуба Коласа. Вытокі, веліч, хараство», «Максім Багдановіч», «Беларуская паэзія пачатку XX ст.», «Паэзія і час».

З моманту ўтварэння і больш за дваццаць гадоў кафедру тэорыі літаратуры, адзіную ў рэспубліцы, узначальваў Вячаслаў Пятровіч Рагойша.

Асоба В. П. Рагойшы – з'ява выключная ў сучаснай беларускай культуры. Цяжка назваць накірунак у літаратуразнаўстве, які быў бы па-за ўвагай Вячаслава Пятровіча. Па колькасці навуковых прац В. П. Рагойша трымае бяспрэчнае першае месца сярод літаратуразнаўцаў – больш за 1000!

Сярод навуковых манаграфій (аднаасобных і ў суаўтарстве) сваімі адкрыццямі і надзвычай высокім узроўнем вылучаюцца: «Сяргей Палуян. Лісты ў будучыню», «Слядамі знічкі», «Стары Улас. Год беларуса», «Янка Купала. Жыве Беларусь», «Кантакты», «І нясе яна дар...», «Напісана рукой Купалы», «Паэтыка Максіма Танка», «Пераклаў Якуб Колас...», «І адгукнецца слова ў словес...», «Вяршыні. З невядомага і забытага пра Янку Купалу, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча».

В. П. Рагойша – лепшы сярод навукоўцаў знаўца беларускай і сусветнай паэзіі, аўтар унікальнага энцыклапедычнага выдання, якое не раз перавыдавалася, – «Паэтычнага слоўніка». Ён стварыў шмат тэарэтычных прац, манаграфій і падручнікаў для школьнікаў і студэнтаў.

В. П. Рагойша – лепшы ў беларускім навуковым дыскурсе тэарэтык перакладу і сам перакладчык-практык.

В. П. Рагойша разам са сваёй жонкай Таццянай Вячаславаўнай Кабржыцкай найбольш поўна ў беларускай навуцы і літаратуры даследаваў сувязі беларускай культуры і ўкраінскай, а таксама сувязі беларускай літаратуры з іншымі славянскімі літаратурамі.

З моманту ўзнікнення кафедры тэорыі літаратуры загадчык зрабіў яе ў многім, так бы мовіць, акадэмічнай, узяў курс на арганічнае зліццё адукацыі і навукі. На кафедры пад кіраўніцтвам Рагойшы праводзілася вялікая навукова-даследчая праца, у якой актыўна ўдзельнічалі не толькі выкладчыкі, але і аспіранты, магістранты, студэнты. Ні адна кафедра на філфаку, апроч Рагойшавай, не выйгравала столькі студэнцкіх грантаў на распрацоўку навуковых тэм.

Пры кафедры створана В. П. Рагойшам і актыўна працуе і сёння (хоць кафедра ўжо называецца інакш) зноў-такі адзіная ў вышэйшых установах Беларусі лабараторыя беларускага фальклору, якая таксама праводзіць значную навукова-даследчую работу.

У Вячаслава Пятровіча шмат вучняў і паслядоўнікаў – былыя студэнты, магістранты, аспіранты, дактаранты. Ёсць вучні нават у Грузіі, Кітаі. Да тых, каго ён выправіў у навуковую дарогу, у каго непасрэдна кіраваў напісаннем дыпломных і дысертацыйных прац, можна дадаць шматлікіх дактароў і кандыдатаў навук, чые інтарэсы ён адстойваў не менш як дзесяць гадоў у ВАКу, а таксама тых, хто абараняўся да 2022 года ў дысертацыйным савеце пад яго ж старшынствам.

Створана В. П. Рагойшам асобна і ў суаўтарстве каля 30 падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў для студэнтаў і школьнікаў. З іх найбольш значныя: «Беларуская літаратура XIX ст. Хрэстаматыя», «Паэтычны слоўнік» (чатыры выданні), «Тэорыя літаратуры ў тэрмінах», «Украінская літаратура і ўкраінска-беларускія літаратурныя ўзаемасувязі» (у трох частках), «Тэксталогія» і інш.

В. П. Рагойша, як, можа, ніхто з беларускіх выдатных дзеячаў XX–XXI стст., знітаны са сваёй малой радзімай – Ракаўшчынай (Мінская вобласць) – і прысвяціў ёй шматлікія даследаванні, мемуарныя нататкі, вершы.

З 2023 г. В. П. Рагойша на пенсіі, але працягвае цікавіцца працай кафедры і факультэта.

З 1996 г. і да моманту зліцця з кафедрай тэорыі літаратуры кафедру славянскіх літаратур (утворана ў 1993 г.) узначальваў доктар філалагічных навук, прафесар Іван Аляксеевіч Чарота, адзін з самых вядомых у рэспубліцы і за яе межамі знаўца славянскіх літаратур і перакладчык. Іван Аляксеевіч сабраў на кафедры выдатных спецыялістаў па ўкраінскай літаратуры, польскай, чэшскай, балгарскай і іншых. «Напрамкі навуковых даследаванняў кафедры: гісторыя славянскіх літаратур і культур; міжславянскія літаратурныя сувязі і ўзаемадзеянне славянскіх літаратур і культур; перакладзнаўства» [3, с. 42]. Чыталіся і працягваюць чытацца адпаведныя дысцыпліны.

Усе названыя ў артыкуле выкладчыкі-навукоўцы ўзнагароджаны за сваю працу шматлікімі медалямі і ордэнамі (М. Р. Ларчанка, І. Я. Навуменка, С. Х. Александровіч – таксама і ваеннымі), маюць прэміі, ганаровыя званні. Але званні і ўзнагароды І. А. Чароты неабходна назваць асобна. І. А. Чарота – акадэмік Сербскай акадэміі навук і мастацтваў, акадэмік Міжнароднай славянскай акадэміі навукі, адукацыі, культуры і мастацтва. Узнагароджаны вышэйшым ордэнам Сербіі – Святога Савы, іншымі знакамі пашаны Сербіі, двойчы (!) адзначаны беларускай прэміяй «За духоўнае адраджэнне».

Філалагічны факультэт БДУ з’яўляецца цэнтрам беларусістыкі не толькі Беларусі, але і ўсёй Еўропы і нават свету. У той жа час гэта – цэнтр славістыкі ў рэспубліцы і ў цэлым літаратуразнаўства. Сапраўды, па колькасці дактароў і кандыдатаў навук, па колькасці распрацаваных лекцыйных курсаў, выдадзеных падручнікаў і навуковых манаграфій філфак БДУ не мае аналагаў у свеце. Факультэт не проста дае моладзі адпаведныя веды, вучыць перакладчыцкай, рэдактарскай дзейнасці і г.д., але і ўвогуле павышае градус духоўнасці ў краіне. І пры гэтым будзем памятаць, што асновы літаратуразнаўства на філфаку заклалі нашы папярэднікі – выдатныя вучоныя, прафесары, даследчыкі літаратуры і фальклору. З вышыні часу відавочна, што плеяда даследчыкаў, названых у артыкуле, – гэта ўзлёт літаратуразнаўства ў краіне, імі створаны фундаментальныя працы, закладзены трывалы падмурак адукацыі па ўсіх літаратуразнаўчых і культуралагічных дысцыплінах. Сапраўды, карыфеі!

БІБЛІАГРАФІЧНЫЯ СПАСЫЛКІ

1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя. У 4 т. – Мінск : Беларус. навука, 2002. – Т. 4. Кн. 1. – 928 с.
2. Сінькова, Л. Д. Літаратуразнаўца з характарам. Да 95-годдзя Дзмітрыя Бугаёва / Л. Д. Сінькова // Роднае слова. – 2024. – № 1. – С. 34–37.
3. Філалагічны факультэт. 75 гадоў / рэд. савет: І. С. Роўда (старш.) [і інш.]. – Мінск : БДУ, 2014. – 67 с.